

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Οι πόλεις αποτελούν **σύνθετα συστήματα** που συγκεντρώνουν υπηρεσίες και οικονομικές δραστηριότητες, και των οποίων ο πληθυσμός συνεχώς αυξάνεται λόγω της παγκόσμιας τάσης συγκέντρωσης ανθρώπων σε αστικά κέντρα. Λόγω αυτής της σύνθεσης λειτουργιών, οι πόλεις σήμερα καλούνται να αντιμετωπίσουν **πληθώρα προκλήσεων** που συνδέονται με την αστικοποίηση, την κλιματική αλλαγή, την ενεργειακή μετάβαση, την ανθεκτικότητα, τις σύγχρονες τεχνολογίες, τον κοινωνικό ιστό, την επιχειρηματικότητα και, φυσικά, την ποιότητα ζωής.

Μερικές από τις προκλήσεις αποτελούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα (ρύπανση, ατμοσφαιρική ρύπανση) και η επιβάρυνση των φυσικών πόρων, ο κορεσμός των μεταφορικών υποδομών, οι μη επαρκείς κοινόχρηστοι χώροι και χώροι πρασίνου, η μεγάλη εξάρτηση από μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι κρίσεις που επηρεάζουν τον κοινωνικό ιστό αλλά και την επιχειρηματική δυναμική των αστικών κέντρων (π.χ. ενεργειακή κρίση, πανδημία COVID-19), η ανάγκη για ενίσχυση των συλλογικών δράσεων κοινωνικού περιεχομένου και φυσικά ο ανταγωνισμός με άλλες πόλεις. Ανάλογα με τον τύπο και την τοποθεσία του αστικού κέντρου είναι πιθανό να υπάρχουν και επιπρόσθετες προκλήσεις όπως η γεωγραφική απομόνωση, η δημογραφική αποδυνάμωση και η αστική διάχυση εις βάρος του πρωτογενή τομέα κλπ.

Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Η ΕΕ αναγνωρίζοντας πως οι πόλεις διαδραματίζουν κομβικό ρόλο σε πολλά σύγχρονα ζητήματα, και παράλληλα μπορούν να αποτελέσουν **πηγή λύσεων**, έχει αναλάβει πρωτοβουλίες με σκοπό την μετάβαση των πόλεων προς την αειφόρο ανάπτυξη και την ενσωμάτωση της διάστασης ολοκληρωμένης προσέγγισης στον σχεδιασμό. Την περίοδο 2021-2027, στους στόχους πολιτικής της ΕΕ ανήκει ο **Στόχος Πολιτικής 5 «Μία Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της»** με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, και της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εξειδικεύοντας τον συγκεκριμένο Στόχο Πολιτικής έχει εντάξει στις προτεραιότητες του νέου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος(ΠΕΠ) την έννοιας της **Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης** στην Περιφέρεια.

Βασικά χωρικά εργαλεία για την επίτευξη του παραπάνω αποτελούν οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ).

Κάποια βασικά χαρακτηριστικά των ΟΧΕ-ΒΑΑ (ΣΒΑΑ) είναι:

- αφορούν αστικές περιοχές με πρόβλεψη για ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις από τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια
- εφαρμόζονται είτε σε περιοχές με προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε σε περιοχές που διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν
- ολοκληρωμένη στρατηγική με μετρήσιμα αποτελέσματα (χρήση κατάλληλων δεικτών)
- σχεδιασμός στη βάση ορθού προσδιορισμού των τοπικών αναπτυξιακών αναγκών και της συμμετοχικής διαδικασίας
- προσέγγιση που προϋποθέτει οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη με συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων εταίρων
- επιδίωξη δημιουργίας εταιρικής σχέσης σε όλα τα στάδια σχεδιασμού, προγραμματισμού, εφαρμογής και παρακολούθησης των δράσεων. Η εταιρική σχέση να περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών-τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης.
- προσανατολισμός σε λιγότερες, αλλά συμπληρωματικές παρεμβάσεις και διασφάλιση της αντιμετώπισης των σημαντικότερων αναγκών
- η στρατηγική απόλυτα συμβατή με το ΣΒΑΚ, και τον Τοπικό, Περιφερειακό σχεδιασμό και θεματικά Πολεοδομικά-Χωροταξικά Σχέδια.
- συγκρότηση ειδικής ομάδας διακυβέρνησης σε επίπεδο Δήμου
- έγκριση από το Δημοτικό Συμβούλιο

ΕΙΔΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Στα πλαίσια εκπόνησης της στρατηγικής απαιτείται η συγκρότηση ειδικής ομάδας διακυβέρνησης της ΣΒΑΑ σε επίπεδο Δήμου. Ειδικότερα, με ευθύνη του Δήμου συγκροτείται μια συνεκτική ομάδα με στόχο:

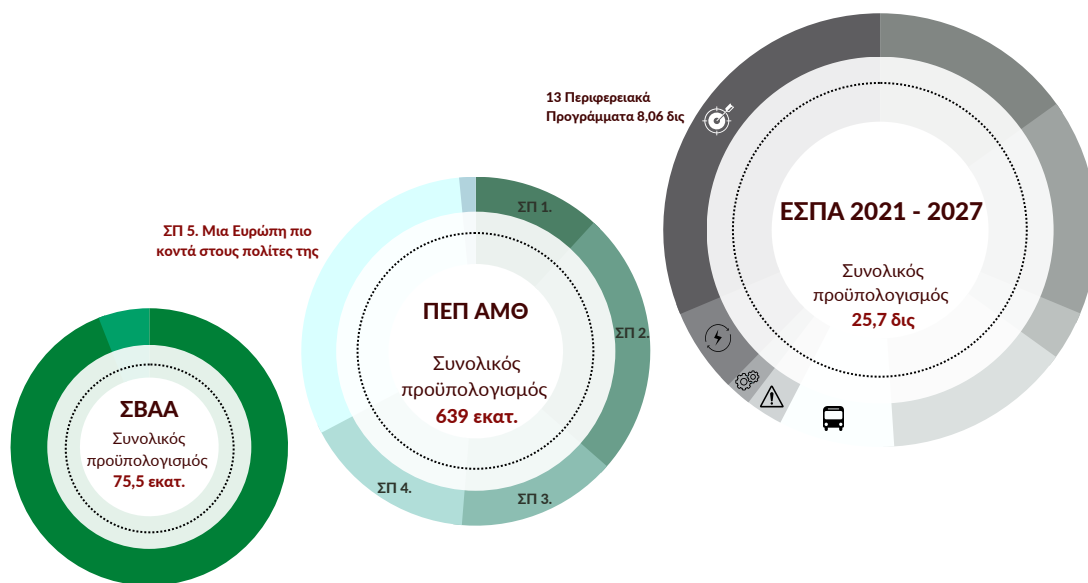
- το συντονισμό του σχεδιασμού της ΣΒΑΑ και τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία,
- τη διαμόρφωση σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της στρατηγικής,
- την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής,
- την επίλυση προβλημάτων κατά την υλοποίηση της ΣΒΑΑ.

Η εν λόγω ομάδα δύναται να αποτελείται από:

- Στελέχη του αρμόδιου χωρικού φορέα που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων.
- Εκπροσώπους φορέων που μετέχουν στο σχήμα υποβολής του φορέα και που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων.
- Εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ

Οι συνολικοί πόροι του ΠεΠ «Ανατολική Μακεδονία, Θράκη» 2021-2027, οι οποίοι διατίθενται για τη χρηματοδότηση των ΣΒΑΑ ανέρχονται σε 75.500.000 € (Δημόσια Δαπάνη), εκ των οποίων ποσό 71.000.000 συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ μέσω του Ειδικού Στόχου 5.1 (RSO5.1) και 4.500.000 € από το ΕΚΤ+ (πόροι των Ειδικών Στόχων ESO4.1 και ESO4.4). Η κατανομή των πόρων ανά ΣΒΑΑ είναι ισόποση, 14.200.000 € από το ΕΤΠΑ και 900.000€ από το Ε-ΚΤ+.

Σημαντικό είναι το γεγονός πως τουλάχιστον το 30% των πόρων της ΣΒΑΑ οφείλει να συμβάλλει σε δράσεις για το κλίμα (όπως προκύπτουν από τον παρακάτω πίνακα). Η δέσμευση αυτή παρακολουθείται και τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

Ενδεικτικά πεδία παρέμβασης ΣΒΑΑ

Πεδίο παρέμβασης	Ταμείο	Συνεισφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
016. Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις	ΕΤΠΑ	0%
025. Εκκόλαψη επιχειρήσεων, υποστήριξη τεχνολογιών και παραγωγών επιχειρήσεων και νεοσύστατων επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ	0%

Ενδεικτικά πεδία παρέμβασης ΣΒΑΑ

Πεδίο παρέμβασης	Ταμείο	Συνεισφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
045. Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	ΕΤΠΑ	100%
058. Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πλημμύρες και κατολισθήσεις (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)	ΕΤΠΑ	100%
067. Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης	ΕΤΠΑ	40%
077. Ποιότητα του αέρα και μέτρα μείωσης του θορύβου	ΕΤΠΑ	40%
081. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές	ΕΤΠΑ	100%
083. Υποδομές ποδηλασίας	ΕΤΠΑ	100%
122. Υποδομή για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΤΠΑ	0%
127. Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα	ΕΤΠΑ	0%
165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	ΕΤΠΑ	0%
166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	ΕΤΠΑ	0%
167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	ΕΤΠΑ	0%
168. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	ΕΤΠΑ	0%
170. Βελτίωση της ικανότητας των αρχών του προγράμματος και των φορέων που συνδέονται με την υλοποίηση των ταμείων	ΕΤΠΑ	0%
137. Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων	ΕΚΤ	0%
145. Στήριξη της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή	ΕΚΤ	0%

ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Η ΣΒΑΑ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ

Ο Δήμος Ορεστιάδας αποτελεί, μαζί με ακόμα πέντε αστικά κέντρα στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, δικαιούχο της χρηματοδότησης. Διαθέτοντας την κατάλληλη εμπειρία και ετοιμότητα σε επίπεδο σχεδιασμού, ο Δήμος στοχεύει στην περαιτέρω αναβάθμιση του αστικού ιστού της Ορεστιάδας μέσω δράσεων που χρηματοδοτούνται από τη ΣΒΑΑ και παρουσιάζονται στην συνέχεια.

Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων που μπορούν να συμπεριληφθούν στη ΣΒΑΑ

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Κατασκευή, αναβάθμιση **υποδομών ασφάλειας πεζών** - πεζοδρομήσεις - πεζογέφυρες - αλλά και πρόσβασης ασφάλειας **εξυπηρέτησης ΑμεΑ**
- Κατασκευή, επέκταση, αναβάθμιση **ποδηλατοδρόμων**
- Προώθηση **καθαρών αστικών μεταφορών**
- Κατασκευή, επέκταση, αναβάθμιση αστικού **οδικού δικτύου**
- Κυκλοφοριακές **ρυθμίσεις** (εξοπλισμός, εργασίες)

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- **Ανάδειξη περιοχών** ιστορικού, εμπορικού, πολιτιστικού και τουριστικού **ενδιαφέροντος**
- Αναβάθμιση, εκσυγχρονισμός **εμβληματικών κτηρίων** (ιστορικών, χαρακτηρισμένων και μη) και απόδοση
- **Επανάχρηση** εγκαταλελειμμένων απαξιωμένων δημοτικών κτηρίων
- Δημιουργία, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός **δημοτικών αγορών**
- Δημιουργία **διαδρομών επίσκεψης** σε σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος
- Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της **φυσικής κληρονομιάς** και του οικολογικού τουρισμού
- **Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων**, δημιουργία / αναβάθμιση ανοικτών δημοτικών χώρων αναψυχής, πρασίνου και χώρων στάθμευσης, αξιοποίηση αδιαμόρφωτων ή/και εγκαταλελειμμένων - υποβαθμισμένων δημοτικών χώρων

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Συστήματα **παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος**, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων δράσης αντιμετώπισης ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου.
- Εγκαταστάσεις, συστήματα διαλογής / ανακύκλωσης **απορριμμάτων**.
- Συστήματα για την **πρόληψη φυσικών κινδύνων** συμπεριλαμβανομένης της αντιπλημμυρικής προστασίας και της διευθέτησης ρεμάτων.
- Βελτίωση της **ενεργειακής αποδοτικότητας** των δημόσιων κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων.
- Υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων μικρής κλίμακας (πράσινες γωνιές, πράσινα σημεία) αρμοδιότητας των Δήμων.
- Εισαγωγή, επέκταση της χρήσης **ήπιων-εναλλακτικών μορφών ενέργειας** σε δημόσια κτίρια και κοινόχρηστους χώρους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Δημιουργία, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός δημοτικών **χώρων άθλησης & αναψυχής**
- **Δομές στήριξης** επιχειρηματιών-επαγγελματιών και νέων.
- Υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας **εκπαίδευσης**.
- Κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην **κοινωνική ένταξη** στην κοινότητα.
- Εκπόνηση τοπικών χωρικών και πολεοδομικών **σχεδίων**.
- Εφαρμογή **νέων τεχνολογιών στην παροχή υπηρεσιών** προς τους πολίτες και απλοποίηση της επικοινωνίας δήμου - πολιτών αλλά και ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές σε τομείς όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός.